

o vojenskoteoretických koncepcích a logistických aspektech přípravy a průběhu válek aj. Českého čtenáře překvapí a potěší poměrně četné odkazy na bohemiku v knize, která jinak dějinám menších evropských národů mnoho pozornosti nevěnuje. Vyskytují se zvláště v kapitole věnované vývoji evropské kultury v 19. století (zmínky o národně zaměřeném hudebním umění Smetanově a o stavbě Národního divadla), a ovšem i v obrazové dokumentaci (fotografie vztahující se ke klíčovým rokům české historie – 1938, 1939, 1968).

Svým celkovým profilem se kniha obrací k širokému okruhu čtenářů s obecným, případně i odborným středoškolským a vyšším vzděláním, u nichž lze předpokládat zájem o rozšíření a prohloubení rozhledu po dějinách moderní Evropy až do současnosti. Tento zájem může případně i vyvolat svou celkovou úpravou, zejména atraktivní obrazovou dokumentací a způsobem podání, který odpovídá dílům obecně kulturního zaměření s vyšším standardem.

Lubomír Kotačka

Keneth Thompson: Key Quotations in Sociology

London-New York, Routledge 1996, 207 s.

Rozmanité citátníky k nejrozmanitějším příležitostem jsou věci nikoliv neobvyklou, známe minimálně citátníky z antického mudrosloví či všelijaké „výroky moudrých“, seřazené většinou tematicky. Jejich funkce je prostá – simulovat absentující sečtěllost (pokud se v našich postmoderních audiovizuálních časech vůbec předpokládá jako „pozitivní kvalita“) nebo v lepším případě stimulovat vlastní invenci (tomu sloužily kdysi oblíbené „inspiromaty“). Citátník sociologický, který mám před sebou (a přiznávám, že je to vůbec první text tohoto druhu, který se mi dostal do rukou), může hypoteticky plnit dvě základní funkce: (1) profesionálnímu sociologovi (zejména začínajícímu, tedy spíše adepty profesionality) nabízí v přehledné a hutné formě informaci o tom, co podstatného k podstatným tématům sdělily podstatné osobnosti sociologie klasické i soudobé (funkce nezanedbatelná, ale svádějící k lenošeni) a (2) zainteresované veřejnosti může nabídnout představu o tom, co sociologie pokládá za svá podstatná témata a co podstatného k nim dovede říci. V druhém případě jde o klasickou legitimizační funkci, která sociologii jako nesebejistou vědu provází celými jejími dějinami.

Vzme tedy, že podle autora-sestavitele, který cituje z anglických originálů (což je pochopitelné), současně ale výhradně z anglických překladů (v citátníku není ani jediný text, který by byl převzat z díla neanglosaské provenience a sestavitelem přeložen), je základních

sociologických pojmů celkem 91 – číslo jistě nahodilé, ostatně neokrouhlé. Zajímavé je, že kromě „standardních“ sociologických pojmů, jako je alienace, autorita, byrokracie, charisma, dělná práce, stratifikace či třídy se v citátníku setkáváme také s termíny, jež ke standardní pojmoslovné výbavě sociologie donedávna nepatřily například stárnutí, civilizační proces (Elias), konverzační analýza (Garfinkel), kultura chudoby, fordismus, globalizace (Giddens), „media culture“, modernita, morální panika, riziková společnost (Beck), sexuální identita, simulace (Baudrillard), surveillance (Foucault), totální instituce (Goffman) či slovník motivů (Mills). Je otázka, nakolik jde o volbu promyšlenou, nakolik o „osobní preferenci“ a nakolik o čistou nahodilost. V každém případě se citátník stává pro středeoevropského čtenáře zajímavý právě a spíše tím, že z oněch 91 pojmů je 21 termínů opravdu nestandardních. Rozsahem největší hesla pak jsou třída (zde je citováno také nejvíce autorů – kromě Marxe, jehož pojetí třídy je v části věnované „klíčovým osobnostem“ – Giddens, Poulantzas, Wright, Lockwood, Parkin, Sorokin, Goldthorpe, Dahrendorf), komunita, kultura, vzdělání, gender (!), ideologie, postmoderna, rasa, sémiologie (Barthes), sociologie (Aron, Mills, Nisbet a Dawe), světový systém (Wallerstein). Prostý výčet naznačuje nenahodilost autorovy volby – položené akcenty reflektují zcela zřetelně posun zájmů a dominant v soudobé sociologii.

Druhá část citátníku je věnována „klíčovým osobnostem“ – od Comta po nejžhavější současnost. Klíkových osobností vybral Thompson 23, z toho 8 Američanů, 6 Francouzů, 6 Němců a 3 Britů. Podle počtu citací je